

OpenDenmark

Formandsberetning

2019-2020
cc-by af Peter Leth

Kære alle

Først og fremmest tak, fordi I er kommet og har taget jer tid til at deltage i vores generalforsamling.

For godt et år siden stiftede vi sammen foreningen OpenDenmark, fordi vi mener, at det er vigtigt, at vi i Danmark har en forening, der arbejder for bredt at oplyse, påvirke og forandre samfundet til det mere åbne.

OpenDenmark er den forening, der udbreder kendskabet til og brugen af åbne muligheder. Så vi sammen skaber et samfund, der bygger på et grundlag, hvor alle må være med, og hvor alle kan være aktive og deltagende.

Og lad mig lige starte med at tage den fortælling lidt op i helikopteren, så vi ved, hvorfor vores forening er noget af det vigtigste, der er sket for Danmark længe.

Vores demokrati, vores samfund og vores grundlæggende værdier som privatliv, ejendomsret og ytringsfrihed befinder sig i et perforeret kludetæppe af techgiganter og markedskræfter.

Demokrati og ytringsfrihed er intet værd, hvis ikke vi også har fri adgang til den viden, som vi snakker om.

Derfor skal et samfund stræbe efter informationsfrihed, og derfor skal samfundet indrettes, så viden kan tilgås, anvendes og ikke mindst skabes frit af sine borgere. Af sine tilhængere og af sine modstandere.

Demokrati handler om retten til at deltage, agere og ændre. Disse tre handlinger giver os hver især vores livsduelighed og tro på fællesskabet. Så hvis vi dybest set vil at demokratiet skal fortsætte, skal vi indrette vores samfund meget mere åbent end vi gør nu.

Gør vi ikke det, vil vi skabe to selvforstærkende problemer - 1) at samfundet vil lukke borgerne ude, og 2) at borgerne vil vende samfundet ryggen eller glemme hvad det vil sige at deltage.

Derfor vil jeg også gerne sige at det er direkte skadeligt, når vi i år har mødt ministre, ministerier, folketingets kommunikationsafd, kommuner og styrelser, der ikke tydeligere kan se behovet for åbenhed - nu! Når de betragter fri og uhindret adgang som nice to have, i

stedet for need to have, så overser de en række grundlæggende værdier. Ikke kun for dem selv, men for hele vores samfund og for alle borgere.

Det er ikke for deres og heller ikke for Opendenmarks skyld, at vi ringer, skriver og holder møder. Det er for alles skyld. Det er for menneskers, samfundets og vores sammenholds skyld. Derfor kæmper OpenDenmark for at vi går fra lukket som standard til åben som standard.

OpenDenmark har mange opgaver foran sig, og den grundlæggende agenda med at gendefinere hvad demokrati, medborgerskab, borgerrettigheder er i et gennemdigitaliseret forbrugs- og videnssamfund, er en af dem.

Hvis nationalbankdirektøren en morgen ikke kunne finde sine nøgler ville man ringe efter en låsesmed. Vi er den låsesmed som skal hjælpe befolkningen og vores demokrati til at forstå hvad digitalisering og teknologi betyder og rummer.

Ligesom låsesmeden sørger for at Nationalbankdirektøren, kan komme ind og passe sit arbejde, skal vi låse de døre op, der gør at folk kan finde viden, inspiration, bevis, læring, kultur, relationer, fællesskab, handlekraft, handlelyst, autonomi og livsduelighed.

Når så fine værdier ser ud til at blive så skødesløst forvaltet og overset, så skal vi hjælpe. OpenDenmark er den demokratiske låsesmed.

Det er ikke noget vi skal gøre alene.

Det er noget vi skal gøre sammen med hele det åbne community af mennesker, foreninger, institutioner, projekter, virksomheder med mere, der allerede findes.

Med den indledning om hvad OpenDenmark er og fremover vil være endnu mere, så vil jeg nu fortælle om hvad foreningen har gennemlevet i sit første år.

Året 2019

Deltagelser

Vi startede sommeren med et oplæg og deltagelse på Folkemødet på Bornholm og senere på Kulturmødet på Mors.

Vi har holdt møder med mange forskellige interessenter, blandt andre Dansk Industri, Kulturministeriet, OS2, OpenData, flere Centre for Undervisningsmidler, it-politisk forening, edtech Denmark, Prosa, Dansk Kyst og Naturturisme, Frivillighedsrådet, foreningen Danner og mange flere

Vi har præsenteret foreningen internationalt to gange, først på Creative Commons årsmøde i maj i Lissabon, og senere på sommeren, hvor Rikke og jeg deltog i Wikimania i Stockholm. Til begge arrangementer har vi fået mulighed for at præsentere vores forening og vi har styrket vores danske og vores internationale netværk.

Der er ingen tvivl om, at vores forenings ide om, at samle kræfter, foreninger, projekter og viden på tværs af de åbne initiativer, og det at sigte efter at skabe en veldrevet og handlekraftig forening, der kan tale den åbne sag, har stor interesse ude i verden.

Charlotte

I august måtte vi desværre også tage afsked med Charlotte S H Jensen, som døde blot 59 år gammel. Jeg vil gerne have lov til at sige et par ord om Charlotte, der har været én af de vigtigste personer for mig, i processen med at forstå, hvad en åben verden går ud på.

Vi startede glimrende ud med at blive uvenner, fordi hun afslog at jeg måtte få billeder af Solvognen fra Nationalmuseets interne billedsamling. Det var dengang tilbage i 2008.

Men med tiden mødte jeg Charlotte flere gange, og oplevede at hun brændte for en nysgerrig, åben og frisindet tilgang til at afprøve teknologier og udtænke kreative måder at få skabt meningsfulde møder med kulturarven. Noget som helt sikkert også har sat sit aftryk på det der er Nationalmuseets profil i dag - et museum, der har indhentet mere end 500 unikke aftaler med rettighedshavere, et museum, der har Kammeradvokatens ord for at en Creative Commons licens er den mest robuste måde at frigøre vores historie og kulturarv og et museum.

Hun har vist mig genstande på Rigsarkivet, som har givet mig en gåsehud, som har fået mig til at forstå hvad vi har, men som mange af os ikke kender, og som vi dermed har risiko for at miste.

Hun har været med til at sikre at Rigsarkivet laver undervisningsmaterialer under åbne licenser og hun har været med til at gøre det nemt for rigtig mange at forstå at arkiver, museer og vores kulturarv er ret fin og forunderlig.

Derfor var jeg utrolig glad for at hun deltog til vores stiftende generalforsamling men også derfor er jeg utrolig trist over, at vi har mistet hende og særligt hendes klare visioner.

Jeg håber, at vi må fortsætte foreningen i Charlottes ånd.

Og efter de ord, vil jeg nu fortsætte min beretning, for hvad vi har arbejdet for det seneste år.

Gitte i praktik

I efteråret havde vi grafiker Gitte Bækstrøm i erhvervspraktik. Hun er super dygtig og hendes praktik har givet os mulighed for at komme langt med at få styr på en række grafiske ting. Sammen fik vi lavet et informationsmateriale til foreninger i Danmark, hvilket undervejs også betød at vi fik hjulpet organisationen Danner til at udgive deres håndbog om voldsramte

kvinder under en åben licens. Hvilket betyder at deres store arbejde nu kan oversættes, tilpasses, indtales og opdateres af alle, og dermed kan viden lettere blive til en hjælp til sårbare og udsatte kvinder over hele verden.

Der er ingen tvivl om at foreninger har masser af fordele ved at kende de åbne muligheder, og derfor startede vi med at lave guiden til foreningerne.

Med Gitte fik vi lavet udstillingen Helt Ærligt - Helt Åbent, der er en udstilling henvendt til folkeoplysning og udstillinger på fx biblioteker. Udstillingen har fået rosende ord fra flere biblioteker, og har været et vigtigt element i at kunne få fortællingen konkret og i øjenhøjde.

Jeg vil gerne takke Gitte for hendes arbejde for foreningen. Jeg håber at vi på et tidspunkt i fremtiden må være heldige og trække på hende igen.

Sammen med udstillingen lavede vi også undervisningsmateriale, kaldet Helt Åben Undervisning, som vi afprøvede sammen med nogle klasser i december i Ringkøbing.

Det handler kort sagt om at præsentere eleverne for, hvad det åbne kan - nemlig at det kan give dig noget - men at det også kan gøre eleven til den, der giver verden noget igen. Den sidste oplevelse omsatte vi til aktiviteter i OpenStreetMap og Mapillary, og den var så stærk og autentisk for eleverne, at vi fik en rigtig fin liveudsendelse i Danmarks Radio og efterfølgende ros fra kampagnelederne til Danmarksindsamlingen.

Aalborg Universitet

I efteråret lavede vi et samarbejde med to kandidatstuderende på informationsvidenskab på Aalborg Universitet, hvor vi lavede en undersøgelse af unge på en ungdomsuddannelses kendskab til åbent indhold. Resultatet af undersøgelsen er, at kun 1 ud af 8 adspurgte føler sig i stand til at kunne forklare hvad åbent indhold er, og ud fra det kan man derfor hævde at 7 ud af 8 unge, der er i gang med en uddannelse måske snyder sig selv, når de tænder for en computer.

Det skal OpenDenmark selvfølgelig hjælpe med at få ændret. Det er jo også et grundlæggende svaghedstegn på demokratiet, når vi marginaliserer 7 ud af 8 unge.

I kan selvfølgelig finde rapporten under en åben licens på vores hjemmeside opendenmark.dk

Husk også på at det bare var for godt et år siden at Rigsrevisionen kom ud med en rapport der pegede på, at vi som samfund har over 34 mia kroner at hente ved at dele, åbne og genbruge offentlige data.

Så for vores forening tænker jeg også, at vi har muligheder nok for at finde nogen at hjælpe eller inspirere til at åbne op - uanset om det er motiveret af samfundsnytte eller økonomi.

Mads Bang

I vinteren indledte vi ligeledes et samarbejde med Mads Bang, der har en fortid som blandt andet fundraiser. Mads er gået ind i foreningen for at kigge mulighederne for, at vi kan finde nogle midler til at drive foreningen og vores projekter for. Jeg håber, at vi også på den måde, vil kunne styrke foreningen de kommende år. Ved at have nogle midler som betyder, at vi dybest set kan gøre meget mere for samfundet, og give endnu mere igen end vi gør nu.

Tak

I den forbindelse vil jeg gerne have lov til at takke nogle af de mange mennesker, der på forskellig måde har hjulpet, støttet eller udfordret vores forening i år. Også tak til alle jer, der har modtaget vores rådgivning i år.

Tak, fordi I har været åbne, lyttende og interesserede - og selvfølgelig tak, fordi mange af jer i den forbindelse også har valgt at bruge åbne licenser på jeres vigtige viden.

Jeg vil også gerne have lov til at takke vores medlemmer, der er kommet til i år. Både de personlige medlemmer, uden hvem vi ikke ville have en beslutningsdygtig forening, men også de virksomheder, foreninger, institutioner og kommuner, som har valgt at støtte os. Tusind tak alle sammen - det er jeres forening, det er vores forening sammen, og jeg håber, at vi sammen må få lavet nogle gode ting.

Sidst vil jeg gerne have lov til at takke bestyrelsen, suppleanter og revisor i foreningen. Vi startede d. 1. maj, på hvad der er en fest- og kampdag, og jeg har nydt at arbejde sammen med jer alle. I er hver især mennesker med stor viden og passion.

Det er en helt særlig oplevelse for mig at få mulighed for at være en del af.

Det kommende år

Her til sidst vil jeg også gerne sige lidt om fremtiden for foreningen.

Jeg ser frem til et år frem til den næste generalforsamling, hvor vi kommer til at lykkes med mange ting.

Vi vil få sejre hjem i form af partnerskaber, projekter og opbakning fra masser af mennesker, uanset om de deltager privat eller gennem deres erhverv. Alene det, at det åbne er noget nyt og ukendt for mange, giver os enorme muligheder for at kunne vække deres nysgerrighed.

Der kun en ting, der spreder sig hurtigere end en coronavirus, og det er viden. Coronakrisen har derfor også givet masser af mennesker masser af eksempler på at tilgængelighed, videndeling og samarbejde er en utroligt stærk opskrift på at løse fælles stor problemer - og den oplevelse skal vi huske hinanden på i de kommende år - for problemerne er jo netop med til at tale ind i åbne løsninger.

Vi vil få venner og vi vil få fjender. Begge dele er sundt, for det er tegn på at både dem, der er enige med os og dem der ikke er det, har forstået hvad det åbne kan, som det låste og lukkede aldrig vil kunne.

Jeg håber også at det kommende år vil skabe endnu flere nye relationer til alle de dygtige ildsjæle, virksomheder og foreninger, der allerede nu kæmper en kamp for at dyrke de åbne værdier og muligheder. Her tænker jeg blandt andet på fællesskaber som Wikimedia i Danmark, OpenStreetMap, Mapillary, OS2, OpenData, QGIS, men også forfattere, undervisere, fotografer, kunstnere, it-arkitekter, og mange mange andre erhverv.

Alle disse mennesker fortjener det bedste, fordi de giver det bedste til os alle. Derfor håber jeg også, at vi næste år kan måle nogle af vores indsatser på, at vi har været der for dem. Hvordan - det er jeg sikker på, at vi godt kan finde ideer til i bestyrelsen.

Vi skal hjælpe offentlige forvaltninger og myndigheder, fra den enkelte kommunale forvaltning eller politiker, til ministerier og folketing, til at gøre en række åbne principper til standard og til deres første foretrukne valg, når man taler om samfundsansvarlig myndighedsudøvelse.

Jeg håber, at vi kan hjælpe erhvervslivet til at se mulighederne for, hvordan innovation, bundlinje og samfundsnytte spiller sammen med og styrkes af fri viden.

Jeg håber, at vi kan være en nyttig sparringspartner for alle dem, der ønsker at genoverveje, hvordan de beskytter og deler deres viden. Vi må aldrig glemme, at vores kendskab til åbne licenser, faktisk kan være en dejlig hjælp til disse mennesker.

Og jeg håber, at vi for vores børn og unges skyld, vil kunne hjælpe alle uddannelsesinstitutioner med at undervise i og med åbne ressourcer, ud fra den grundlæggende logik om, at det ud over at være en solid vinkel ind i den almene dannelse, nu også en gang er sjovest at lege, når man må være med.

Sidst men ikke mindst så glæder jeg mig til at vi får et år med fællesskab, venskab og mange spændende møder og snakke. måske vil vi se knopskydninger af arbejdsgrupper og vi vil komme i dialog med en masse mennesker, der alle vil blive glade for at få flere ægte og frie valgmuligheder i deres liv og deres virke.

Og dermed vil jeg runde af.

Tak til alle, der er med til at gøre vores samfund mere åbent og tak til alle, der er med til at gøre vores forening mere stærk.

Tak.